บทที่ 5
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและผลการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เขตจังหวัดปทุมธานีครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เขตจังหวัดปทุมธานี (2) เพื่อศึกษาระดับผลการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เขตจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาศึกษาครั้งนี้ เป็นแรงงานต่างด้าว ชาวเมียนมาร์ ชาวกัมพูชา และชาวลาว ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.932 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการหาค่าสถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ สมการถดถอยพหุคูณหนึ่ง ผู้ศึกษานำผลการศึกษามาสรุปและอภิปรายผลการศึกษารวมทั้งข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะการศึกษาจากประเด็นที่ค้นพบ

5.4 ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการศึกษา

1. สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคลของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ทำการศึกษาครั้งนี้ ที่เป็นเพศชาย มีจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 71.0 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 มีสถานภาพโสด มีจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ71.0 และมีรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาท/เดือน มีจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7

2. สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวม ($\overline{X}$ = 3.64 และ S.D. = 0.66) และรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม

ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม ด้านลักษณะงาน มีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านลักษณะงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคงและด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ($\overline{X}$ = 3.75, 3.70, 3.66, 3.65, 3.64, 3.62, 3.60, 3.51 และ S.D. = 0.82, 0.88, 0.81, 0.73, 0.72, 0.75, 0.85, 0.77) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก เป็นส่วนใหญ่

3. สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับด้านระดับผลการปฏิบัติงาน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวม ($\overline{X}$ = 3.64 และ S.D. = 0.66) และรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านประสิทธิผลของงาน ด้านคุณภาพของงาน และด้านความสามารถเกี่ยวกับงาน ($\overline{X}$ = 3.92, 3.80, 3.71 และ S.D. = 0.68, 0.74, 0.76 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก เป็นส่วนใหญ่

4. สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการทดสอบสมมุติฐาน

1) สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 5.1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคล	**ผลการทดสอบ**	
	ยอมรับ	**ปฏิเสธ**
เพศต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน	✓	
อายุต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน	✓	
สถานภาพสมรสต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน		✓
ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน	✓	
ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน	✓	
ระดับเงินเดือนต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน	✓	

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน

ตารางที่ 5.2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าว ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เขต จังหวัดปทุมธานี	✓	

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์ 3 ปัจจัย ด้วยกัน คือ ลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการ ทางสังคมค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม และลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมโดยทั้ง 3 ปัจจัย ให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = 0.601 และสามารถอธิบายความแปรผันของผลการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เขตจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ร้อยละ 36.20 (R^2 = 0.362) โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการถอดถอยในรูปคะแนนดิบ

$\hat{Y} = 1.671 + 0.324X_1 + 0.160X_2 + 0.102X_3$

จากสมการจะ พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคม มีผลต่อระดับการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวมากที่สุด (ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.324) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม (ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.160) และปัจจัยด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม (ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.102)

สมการถอดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$\hat{Z} = 0.403\ X_1 + 0.225\ X_2 + 0.131\ X_3$

(X_1 = ด้านบูรณาการทางสังคม) (X_2 = ด้านค่าตอบแทน) (X_3 = ด้านกฎหมาย ยุติธรรม)

จากสมการจะ พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคม มีผลต่อระดับการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวมากที่สุด (ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.403) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม (ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.225) และปัจจัยด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม (ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.131)

5.2. อภิปรายผลการศึกษา

1. เพศต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเพศและวัยต่างๆ มีผลต่อการทำงาน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) เพศชายย่อมมีสรีระที่ใหญ่โต แข็งแรงกว่าเพศหญิง ทำให้สามารถทำงานได้แตกต่างจากเพศหญิง และสอดคล้องกับงานศึกษาของ นฤมล จินดา (2554) ได้ทำการศึกษาศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจลาออกจากงานของพนักงานกรณีศึกษา: ภาควิชาพยาธิวิทยาโรงพยาบาลรัฐบาลแห่งหนึ่ง ผลการศึกษา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและสถานภาพการสมรสต่างกันมีผลต่อความตั้งใจลาออกต่างกัน

2. อายุต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เพศและวัยต่างๆ มีผลต่อการทำงาน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) เด็กที่มีอายุน้อยย่อมไม่สามารถทำงานหนักได้เทียบเท่ากับผู้ใหญ่ได้ ทำให้อายุที่ต่างกันสามารถทำงานได้แตกต่างกัน (กรชวัล หุนตระณี, 2551) และสอดคล้องกับงานศึกษาของ ธีระพงษ์ สมประเสริฐ (2550) ได้ทำการศึกษาศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของช่างโทรศัพท์ด้านสายตอนนอกบริษัททีโอทีจำกัด (มหาชน) ผลการศึกษา พบว่า อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อัตราเงินเดือน อายุงาน และ ระดับตำแหน่งงาน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

3. สถานภาพสมรสต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าแรงงานทุกคนต่างต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สถานภาพสมรส หมายถึง ลักษณะการครองเรือน (ประชากรและคุณภาพชีวิต, 2558) ซึ่งเป็นเพียงตัวบ่งชี้สถานทางสังคมเท่านั้น จึงไม่มีผลต่อความสามารถในการทำงานทำให้สถานภาพสมรสที่ต่างกันสามารถทำงานได้ไม่แตกต่างกัน แต่ยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ เบญจมาภรณ์ นวลิมป์ (2546) ได้ทำการศึกษาศึกษาเรื่อง ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร: กรณีศึกษาธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาสมุทรสงครามและสมุทรปราการ ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กร ไม่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร

4. ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งสูงกว่า

ระดับประถมปวช/ปวส. จะมีความแตกต่างในเรื่องประสิทธิภาพการจัดการ แตกต่างกัน (ชญาดา วิทยานุกรกิจ, 2552) ทำให้ระดับการศึกษาที่ต่างกัน สามารถทำงานได้แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานศึกษาของ งามจิต แต้สุวรรณ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การกับความผูกพันต่อองค์การ: กรณีศึกษาบริษัทประกันแห่งหนึ่ง ผลการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการทำงานต่อวัน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมี ระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่นาน ย่อมมีผลต่อทักษะและความชำนาญ (นปภัช ตะสิงห์, 2552) ทำให้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน สามารถทำงานได้แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ สดศรี ทับสุทธิ์ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ผลการศึกษา พบว่า ระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ศูนย์รังสิต ประเภทบุคลากร/ระดับตำแหน่ง มีผลต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในการทำงาน

6. ระดับเงินเดือนต่างกัน มีระดับผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับเงินเดือนต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นย่อมหมายถึง ความรับผิดชอบในการทำงานที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย (มาลินี ธรรมบุตร, 2550) ทำให้ระดับเงินเดือนที่ต่างกัน สามารถทำงานได้แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ ธีระพงษ์ สมประเสริฐ (2550) ได้ทำการศึกษาศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของช่างโทรศัพท์ด้านสายตอนนอกบริษัททีโอทีจำกัด (มหาชน) ผลการศึกษา พบว่า อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อัตราเงินเดือน อายุงานและระดับตำแหน่งงานที่แตกต่าง มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

7. ก่อสร้างเขตจังหวัดปทุมธานี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เขตจังหวัดปทุมธานี ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 มี 3 ปัจจัย ด้วยกัน คือ ลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคม ค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม และลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม โดยปัจจัยด้านลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคม มีผลต่อระดับการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวมากที่สุด (ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.403) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม (ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.225) และปัจจัยด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม (ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.131) และทั้ง 3 ปัจจัย สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เขตจังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 36.20 (R^2 = 0.362) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และยัง

สอดคล้องกับงานศึกษาของ อมรรัตน์ อ่อนนุช (2546) ได้ทำการศึกษาศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานระดับปฏิบัติการ: กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน 4 ด้าน คือ ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านความภูมิใจในองค์การ ด้านภาวะอิสระจากงาน และด้านความปลอดภัยในการทำงาน โดยทำนายได้ร้อยละ 62

5.3 ข้อเสนอแนะการศึกษาจากประเด็นที่ค้นพบ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและผลการปฏิบัติงานของแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เขตจังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ผู้ศึกษาใคร่ขอเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็น ดังนี้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาและดำเนินการในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ควรดำเนินการในเรื่องของ รายได้ที่แรงงานต่างด้าวได้รับในแต่ละเดือน ให้เพียงพอ และสอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพของครอบครัว

2. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ควรดำเนินการในเรื่องของการจัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ที่มีคุณภาพและไม่เป็นอันตรายต่อการทำงาน

3. ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ควรดำเนินการในเรื่องของการส่งเสริมและสนับสนุนให้นำความคิดใหม่ๆ มาปรับปรุงในการทำงานและการเปิดโอกาสให้แรงงานมีโอกาสเข้าร่วมการฝึกฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงาน

4. ด้านลักษณะงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคง ควรดำเนินการในเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานในการเลื่อนตำแหน่ง เช่น ทำงานดี มีประสบการณ์ทำงานมา ได้เป็นรองหัวหน้างาน/ผู้ควบคุมงานแทน พร้อมเพิ่มค่าแรงพิเศษให้

5. ด้านลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคม ควรดำเนินการในเรื่องของการจัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ในหน่วยงาน เพื่อให้มีการทำงานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

6. ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม ควรดำเนินการในเรื่องของการให้อิสระแก่แรงงาน ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานที่ได้รับผิดชอบ

7. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม ควรดำเนินการในเรื่องของการส่งเสริมให้มีวิธีการผ่อนคลายความเครียดในการทำงานที่เหมาะสม เช่น มีเพลงฟังระหว่างทำงาน เป็นต้น

8. ด้านลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง ควรดำเนินการในเรื่องของการมีส่วนช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ และให้ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมชุมชนและคนที่อาศัยรอบๆ หน่วยงาน

9. ด้านประสิทธิผลของงาน ควรดำเนินการในเรื่องของให้แรงงานสามารถแสดงความคิดเห็นในเชิงปรับปรุงพัฒนาเมื่อเห็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการสูญเปล่า

10. ด้านคุณภาพของงาน ควรดำเนินการในเรื่องของความสามารถ ให้คำปรึกษาผู้อื่นให้เข้าใจถึงวิธีการ เทคนิคและขั้นตอนการทำงานที่ได้รับมอบหมาย การใช้ทรัพยากร ตลอดจนการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือได้

11. ด้านความสามารถเกี่ยวกับงาน ควรดำเนินการในเรื่องของความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและปริมาณผลงานที่สูงกว่าคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามกับประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้รับอาจเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริงบ้างเล็กน้อย อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในขณะที่ตอบ อารมณ์ของผู้ตอบ ดังนั้นจึงควรเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เช่น เวลาช่วงเช้า เวลาช่วงบ่าย และเวลาช่วงเย็น เพื่อให้ได้ค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. การศึกษาศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร ภาวะผู้นำของหัวหน้างานหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้กรอบแนวคิดในการศึกษามีความกว้าง และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น